

Nasilje med vrstniki je plod napačne vzgoje in nemoči izobraževalnih ustanov

Avtor: Stela Mihajlović

Foto: Mediaspeed

Policijske statistike kažejo, da je medvrstniško nasilje v porastu. Pretresljiv je nedavni primer s Primorskega, ko je otrok svoja nasilna dejanja načrtoval v tolikšni meri, da si je sistematično pripravil spisek žrtev, nad katerimi se je nameraval znesti. Marko Juhant, specialni pedagog, o razlogih za vse več nasilja: "Starši ščitijo svoje mladoletne nasilneže, ti pa se naučijo, da jo vedno dobro odnesejo."

Nasilje med vrstniki zajema širok spekter kaznivih dejanj, ki jim je skupno, da sta žrtev in povzročitelj mladoletna. Vendar pa ima medvrstniško nasilje lahko tudi druge oblike, ki niso nujno protipravna dejanja, na primer zbadanje ali norčevanje.

Če je bil leta 2021 zaznan padec tovrstnih kaznivih dejanj, kar je značilno za večino kaznivih dejanj na splošno, se je število obravnavanih dogodkov leta 2022 približalo številu, ki je bilo značilno za čas pred ukrepi za zavezitev covid-19. Tako je policija leta 2022 obravnavala 296 kaznivih dejanj po zgoraj navedenih kriterijih, leta 2021 so jih zabeležili 216, 2020 jih je bilo 300, 2019 še več - 390, leta 2018 pa so obravnavali 263 primerov. Pri pregledu podatkov je treba tudi vedeti, da osebe, mlajše od 14 let, niso kazensko odgovorne.

Lani je bilo najpogostejše obravnavano kaznivo dejanje nasilništvo, sledijo povzročitev lahke telesne poškodbe in grožnje. To so tudi značilna kazniva dejanja, kjer se odraža nasilje, poudarjajo na policiji.

Vzgoja, družinski vzorci, alkohol, droge...

Zastavlja se vprašanje, kje iskati razloge za tolikšen porast nasilja v zadnjih letih. Policija ugotavlja, da so razlogi različni, od potrebe po dominantnosti kot posledica vzgoje ali videnih vzorcev v družinskem okolju do dokazovanja in postavljanja pred drugimi. Med dejavniki tveganja, ki jih ne smemo zanemariti, so tudi alkohol, prepovedane droge, nasilje v družini in podobno.

Foto: Getty Images

V zadnjih letih je priročen krivec za porast medvrstniškega nasilja postala kriza, ki jo je s seboj prinesla pandemija Covida-19. Nedvomno so dolgotrajno zaprtje vrtcev in šol, pomanjkanje socialnih stikov in splošna negotovost neugodno vplivali na otroke in mlade. Razsežnosti vsega tega bodo znane šele čez čas. Vendar pa pandemija ne more biti edini krivec za porast nasilja.

Kaj ja razlog za nasilje med mladimi?

Vprašanje smo naslovili na specialnega pedagoga **Marka Juhanta**. "Razlogi so zelo kompleksni, najpomembnejša je vzgoja. Seveda bi izpostavil razmere v času kovidne krize, ko je bilo otrokom onemogočeno nabiranje socialnih izkušenj in učenje prilagajanja. Drug razlog vidim v tem, da kadar otrok naredi napako, starši ukrepajo, vendar ponavadi ne z namenom, da bi ga spravili v red, ampak ga predvsem želijo zaščititi. Hkrati pa učitelji v šolah, kjer se tudi pojavlja nasilje, nimajo pravic in možnosti ustrezno ukrepati. Poudarja se, da so pač otroci, zato jim ni treba prevzeti odgovornosti za svoja dejanja," pojasnjuje Juhant.

Foto: Posnetek zaslona

Poudarja tudi nesposobnost ministrstva in zavoda za šolstvo, ki imata moč, da bi zadeve uredila, a sta krizno problematiko v času korone urejala tako,

da sta se uklanjala različnim pritiskom staršev. Ko gredo stvari predaleč in se problematika znajde na centru za socialno delo, se več pozornosti posveča usklajenosti s pravilniki kot dejanskemu problemu.

Po podatkih policije so v zadnjih petih letih med otroki – po konvenciji o otrokovih pravicah so to osebe do dopolnjenih 18 let – največ kaznivih dejanj zabeležili med šestnajstletniki.

Nasilje ima dolgotrajne in dolgoročne posledice

"Pa saj so se samo malo norca iz nje delali," se opravičuje mladoletne storilce, med katerimi so pripadniki obeh spolov. Izsiljevanje, zasmehovanje, izključitev, obrekovanje – nasilje ni le fizično obračunavanje, žrtev je zaradi psihičnega ali spletnega nasilja lahko hudo prizadeta. Pri tem niti ni nujno, da imajo dogodki znake kaznivega dejanja ali prekrška, žrtev trpi, saj se na primer pred šolskimi nasilneži nima kam umakniti.

Treba se je zavedati, da se prve oblike medvrstniškega nasilja pri mladostnikih začnejo pojavljati že v vrtcih, ko morda otroci zbadajo plahega posameznika, a se nato nasilno vedenje skozi osnovno in srednjo šolo pogosto nadaljuje ter le še stopnjuje.

Foto: Reuters

Več dimenzij nasilja

Internet in razširjenost mobilne telefonije sta prinesla nove dimenzije medvrstniškega nasilja. Tako je lahko žrtev deležna neposrednega nasilja, ko pa to nasilje nekdo posname in objavi, pa še posrednega nasilja. Zadnje je v nedogled trajajoče, saj tovrstnih posnetkov skoraj ni mogoče umakniti z interneta, hitrost širjenja pa je nepredstavljiva.

Kako preprečevati medvrstniško nasilje?

Vloga staršev je pri tem seveda pomembna. Ti se morajo, takoj ko prepoznajo nenavadno obnašanje otroka, z njim pogovoriti, kar bo lažje, če ima otrok s starši zaupen odnos in je varen pogovora. Tako jim bo zaupal tudi neprijetno izkušnjo.

Kako pa ravnati s storilci? Policija izpostavlja preventivne aktivnosti in večjo vlogo izobraževalnih ustanov ter poudarja pomen komunikacije in sodelovanja. Šola se mora odzvati že ob najmanjšem pojavu oziroma sumu nasilja.

Z namenom pomagati učiteljem v šolah, jim pokazati, da rešitve za težavne otroke obstajajo. Tako, na primer, Marko Juhant organizira seminarje z naslovom Sršeni v razredu. Ni namreč dovolj, da se moteče posameznike umakne iz okolja, kjer povzročajo težave. "Tak ukrep ponavadi pomaga, a le dokler se nasilen otrok ne privadi novemu okolju. Potem dela po starem, saj se zaveda, da se mu kaj hudega ne bo zgodilo in mu ni treba nositi posledic svojih dejanj," je pojasnil Juhant.

Vir: <https://siol.net/novice/slovenija/nasilje-med-vrstniki-je-plod-napacne-vzgoje-in-nemoci-izobrazevalnih-ustanov-596888> (16. 1. 2023)